

Võõras, kuid siiski oma ehk Uuesti soome nimede käänamisest

Peeter Päll

Soome keel on eestlastele võõrkeel, kuid me saame sellest ka õppimata üht-teist aru, sest tegu on sugulaskeelega. See teeb soomekeelsed nimed eesti keeles kahepaikseks: kääntada neid muutumatult nagu võõrkeelseid sõnu tundub sageli imelik, sest meenuvad lähedased eestikeelsed sõnad, ent soome käänamisreeglid on eesti keelest samas sedavõrd erinevad, et neid ei saa rakendada.

Soome nimede sobitamise ja käänamise üle on vaieldud elavalt 1930. ja 1960.–1970. aastatel ning jõutud saalomonliku seisukohani: neid võib eesti keeles kääntada nii nagu võõrnimesid (nt Kekkonen, omastav Kekkoneni) kui ka eestipäraselt (Kekkose). Kui *nen*-lõpulisid nimesid eesti keeles kääntada on suhteliselt lihtne, siis laadivahelduslike nimedega on keerulisem, sest vahel tuleb tekitada vorme, mida ei ole eesti ega soome keeles, nt Wuolijoki, omastav Wuolijoe (soome Wuolijoen, vrd eesti *jõe*) ja osastav Wuolijoke (soome Wuolijokea, vrd eesti *jõge*). Paratamatult ei saa sel juhul soovitusel olla väga ranged, tegu on pigem erandliku ja vahel lihtsalt traditsioonilise käänamisega. Näiteks mitmuse omastavaga võime juba jänni jääda – kas sobiks rääkida Wuolijokede suguvõsast?

Kui miski ilmub Helsingin Sanomates, st ajalehes, kas siis märkab keegi, et oleme teinud ajalehe nimest ainsusliku (Helsingin Sanoma) ja käänanud seda eesti mitmuse tüvega (vrd sõnumites)? Niisuguseid „ebareeglipärasusi“ tuleb soome nimedega ette rohkem, kui oskame arvata. Kusagil tuleb siiski piir ette: kui eurotekstides oli tarvis kääntada (ilma tõlkimata) Soome töövaidlusinstantsi Työtuomioistuin nimetust, siis tundus vähim segadust tekitav seesütleva vorm Työtuomioistuin’is (võõruse toonitamiseks isegi ülakomaga, vrd soome *Työtuomioistuimessa*).

Ka kohakäänete kasutamine Soome kohanimes on n-ö hall ala, sest enamasti ei järgita eesti keeles siin soome pruuki (ollakse Tampere, vrd soome *ollaan Tampereella*), kuid eestipärase käänamise korral tundub mõni soome väliskohakäände vorm siiski võimalik, nt alalütlev kääne Riihimäel nimest Riihimäki, vrd soome *Riihimäellä*; kui seda nime käänata võõrnimena, siis sobiks vaid Riihimäkis. Samas näiteks linnanimi Kauniainen läheb soome keeles käänamisel mitmuslikuks (*ollaan Kauniaisissa*), ent eesti keeles seda matkida tundub juba liig julge (ollakse Kauniaistes?), mistõttu eelistaks pigem vormi Kauniainenis.

Mida öelda soovituseks? Soome nimede käänamine võõrnimede eeskujul (ka kohakäänetes) sobib üldiselt enamikul juhtudel, eriti siis, kui on karta, et kuulaja-lugeja ei oska soome keelt piisavalt hästi, et ise käändevormist lähtenime tuletada. Kui aga seda hirmu ei ole, siis võib sobival juhul improviseerida eestipärase käänamisega, leppides sellega, et täpseid juhiseid on võimatu anda. Lõpuks oleme ju sugulased, kes kõik segadused saavad omavahel ära klarrida.